

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№1
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 130 sahifa,
5-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Muhandislik grafikasi bo'yicha raqamli kompetensiyalarni shakllantirishda grafik dasturlardan foydalanish metodikasini yaratish.....	34
<i>Axmatova Asila Akmaljon qizi</i>	
Investigation on the Efficacy of Pedagogical Approaches in Virtual Learning	37
<i>Burkhonova Zarafroz Qobilovna, Makhmudov Shaxboz Muzzafarovich</i>	
The Role of Input And Interaction in Second Language Acquisition.....	40
<i>Dilorom Poyonova</i>	
Muhandislik yo'nalishida kartografiya fanini integratsiyalashgan holda o'qitish	45
<i>Kazakbayeva Muxabbat Turabayevna</i>	
Incorporation of Moocs Into the Digital Educational Framework for the Development of Professional Speech Culture.....	49
<i>Kudrat-Zoda Kamola Alisherovna</i>	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	52
<i>Makhmudova Ugiloy Baxtiyarovna</i>	
Kognitiv yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning media savodxonligini rivojlantirish	57
<i>Mirzayeva Mayramxon Zaynobiddinovna</i>	
Transformatsion yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirish.....	61
<i>Mirzayeva Ziyoda Uktamjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni tanqidiy fikrlashga o'rgatish	65
<i>Qurbonboyeva Gulnoza Mahmud qizi</i>	
An Online Service that Integrates Up-To-Date Content From Well-Known Mooc Platforms	68
<i>Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Abdurahmonova Osiyo Jahongirovna</i>	
The Fourth Phase of Distance Education: Integrated Technologies and Moocs	71
<i>Rahimberdiyev Rustam Abdunasirovich, TaranenkoTatyana Viktorovna</i>	
Gamifikatsiya orqali iqtidorli o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish	74
<i>Rustamova Manzura Mirkamolovna, Xaytbayeva Malika Qobil qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim fanlarini didaktik o'yinlar orqali tushuntirish	77
<i>Rustamova Manzura Mirkamolovna, Shomaxsudova Diyora Dilshod qizi</i>	
O'smirlar orasida alkogolizm, giyohvandlik va toksikomaniya profilaktikasi	80
<i>Sh. F. Mustafayeva</i>	
Educational Physics Experiments: Methods and Didactic Strategies for Developing Critical Thinking in Students	85
<i>Turayev Alimjan Bahriddinovich</i>	
The Problems of Remote Learning Technology and Global Trends in University Education Development.....	88
<i>Tursunov Begzod Sherzodovich, Shukurova Madina</i>	
A Case Study of Humanities Disciplines Using Massive Open Online Courses as a Resource for Blended Learning	91
<i>Tursunov Begzod Sherzodovich, Eshkabilov Kodirali Davlatmuratovich</i>	
Modern Education and Training Practices for Future Dentists	94
<i>Turumova Marjona Bahodirovna</i>	
Kommunikativ yondashuv asosida nutqiy kompetensiyani shakllantirish.....	98
<i>Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida mutaxassislik fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar: amaliy muammolar va ularning innovatsion yechimlari	102
<i>Xabibulayeva Shaxrizoda O'ktam qizi</i>	

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarda nutq o'stirish darslari orqali Soft Skills ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy pedagogik psixologik asoslari	106
<i>Xoldarova Mubina Qudratbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi muhit va uning turlari	110
<i>Xolmirzayeva O'g'iloy Murotali qizi</i>	
Развитие компетенций студентов-биологов в изучении языков	114
<i>Абдуллаева Нигора Курбановна</i>	
Формирование интереса и повышение эффективности школьного урока физической культуры	118
<i>Мукимов Олим Эргашевич</i>	
Incorporation of Massive Open Online Courses Into the Higher Education Framework	122
<i>Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Nasrullayev Javlonbek Tal'atjonovich</i>	
Совершенствование инновационной методики социально-педагогической деятельности будущих педагогов в полилингвальной среде с использованием искусственного интеллекта	125
<i>Хужаниязова Гузаль Юлдашевна</i>	

KOMMUNIKATIV YONDASHUV ASOSIDA NUTQIY KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH

Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti
O'zbek tili va adabiyot kafedrası o'qituvchisi,
pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya: Mazkur maqolada universitet talabalari nutqiy kompetensiyasini shakllantirishda kommunikativ yondashuvning metodik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Kommunikativ yondashuv talabalarning og'zaki va yozma muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish, muloqot madaniyatini yuksaltirish hamda tanqidiy va mantiqiy fikrlashni mustahkamlashga qaratilgan pedagogik strategiyalar majmuini o'z ichiga oladi. Tadqiqot jarayonida interfaol mashg'ulotlar, guruhli va juftlikda ishlash, muammoli vaziyatlar hamda debatlar orqali nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodlari yoritilgan. Olingan natijalar kommunikativ yondashuv talabalarning akademik va kasbiy nutqiy malakalarini samarali shakllantirishga xizmat qilishini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: kommunikativ yondashuv, nutqiy kompetensiya, interfaol metodlar, muammoli ta'lim, akademik muloqot, guruhli ish, tanqidiy fikrlash.

Abstract: This article analyzes the methodological possibilities of the communicative approach in developing university students' speech competence. The communicative approach encompasses a set of pedagogical strategies aimed at enhancing oral and written communication skills, improving communication culture, and strengthening critical and logical thinking. The study examines methods for developing speech competence through interactive activities, group and pair work, problem-based situations, and debates. The findings demonstrate that the communicative approach effectively contributes to the formation of students' academic and professional speech skills.

Key words: communicative approach, speech competence, interactive methods, problem-based learning, academic communication, group work, critical thinking.

Аннотация: В статье анализируются методические возможности коммуникативного подхода в формировании речевой компетенции студентов высших учебных заведений. Коммуникативный подход представляет собой совокупность педагогических стратегий, направленных на развитие устных и письменных коммуникативных навыков, повышение культуры общения, а также формирование критического и логического мышления. В исследовании рассматриваются методы развития речевой компетенции посредством интерактивных занятий, работы в группах и парах, проблемных ситуаций и дебатов. Полученные результаты свидетельствуют о высокой эффективности коммуникативного подхода в формировании академических и профессиональных речевых навыков студентов.

Ключевые слова: коммуникативный подход, речевая компетенция, интерактивные методы, проблемное обучение, академическая коммуникация, групповая работа, критическое мышление.

KIRISH

Hozirgi global ta'lim muhiti universitetlar oldida talabalarni nafaqat bilimga, balki samarali muloqot qobiliyatlariga ega bo'lgan shaxslar sifatida shakllantirish vazifasini qo'ygan. Shu nuqtai nazardan, nutqiy kompetensiya – talabalar og'zaki va yozma muloqotda fikrini aniq, lo'nda va mantiqiy ifodalash qobiliyati – oliy ta'lim jarayonida eng muhim ko'nikmalardan biri sifatida qaraladi. Nutqiy kompetensiyani rivojlantirish esa akademik muvaffaqiyat, ijtimoiy faollik va kasbiy malakani shakllantirish bilan chambarchas bog'liqdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kommunikativ yondashuv nutqiy kompetensiyani shakllantirishda samarali pedagogik strategiya hisoblanadi. Ushbu yondashuv talabalarning muloqot jarayonida faolligini oshirish, interaktiv va muammoli vaziyatlarda fikrlash ko'nikmalarini mustahkamlashga yo'naltirilgan. Shu orqali talabalar akademik va professional nutq madaniyatini rivojlantiradi, tanqidiy va mantiqiy fikrlashni mustahkamlaydi.

O'zbekiston Respublikasi oliy ta'limini rivojlantirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar ham nutqiy kompetensiyani rivojlantirishni strategik vazifa sifatida belgilaydi. Xususan, "Oliy ta'lim to'g'risida"gi Qonun, "Oliy ta'lim tizimida sifatni oshirish konsepsiyasi" va "Raqamli ta'lim va innovatsion texnologiyalarni joriy etish" dasturi universitetlarda interfaol pedagogik metodlarni qo'llash, talabalar nutqiy va tanqidiy ko'nikmalarini rivojlantirish, akademik muloqotni mustahkamlash vazifalarini belgilab beradi.

Shuningdek, kommunikativ yondashuvni amaliyotga joriy etish orqali talabalarda guruhli va juft ishlash, debat va muammoli mashg'ulotlar orqali nutqiy kompetensiyani uyg'un rivojlantirishga erishish mumkin. Bu esa oliy ta'lim jarayonining sifatini oshirish, talabalarning akademik va kasbiy muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, kommunikativ yondashuv asosida nutqiy kompetensiyani shakllantirish metodikasini ilmiy asosda tahlil qilish va samarali strategiyalarni ishlab chiqish oliy ta'lim muassasalarida ta'lim jarayonini yanada sifatli va innovatsion qilish imkonini beradi.

Nutqiy kompetensiya talabalarda akademik va kasbiy muvaffaqiyatni ta'minlash bilan chambarchas bog'liq bo'lgan ko'nikma sifatida shakllanadi. Kommunikativ yondashuv bu jarayonda eng samarali metodlardan biri bo'lib, u talabalarning og'zaki va yozma muloqot, shuningdek, tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini uyg'un rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, nutqiy kompetensiyani shakllantirish jarayonida interfaol, muammoli va amaliy yondashuvlar qo'llanilganda talabalarning bilim, ko'nikma va malakalari sezilarli darajada oshadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Interfaol metodlar universitet talabalari o'rtasida muloqot, hamkorlik va fikr almashish ko'nikmalarini rivojlantirishning eng samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Bu yondashuv faqatgina bilim berish bilan cheklanmay, talabalarni dars jarayoniga faol jalb qiladi, ularning mustaqil va ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi.

Masalan, pedagogika fakultetida "Akademik seminar" mashg'ulotlari davomida talabalar oldindan tayyorlangan mavzu bo'yicha kichik guruhlariga bo'linadi. Har bir guruh a'zolari o'z fikrini:

- aniq va lo'nda ifodalash,
- guruh a'zolarining fikrlarini tinglash va konstruktiv javob berish,
- tanqidiy fikrlash asosida qaror chiqarish,
- ko'nikmalarini amaliyotda mustahkamlaydi.

Bunday mashg'ulotlarning afzalligi shundaki, talabalar guruh ichida muammoni birgalikda tahlil qiladi, qarorlarni kelishib chiqaradi va natijalarni sinfga taqdim etadi. Bu jarayon talabalarda nutqiy kompetensiya bilan birga analitik va mantiqiy fikrlashni rivojlantiradi. Shu bilan birga, guruhli ishlash ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantiradi: talabalar bir-birini tinglash, fikrni hurmat bilan qabul qilish va o'zaro hamkorlik qilishni o'rganadilar.

Interfaol metodlar tarkibiga quyidagilar kiradi:

1. **Rol o'yinlari** – talabalarning mavzuni turli rollarda o'rganib, o'z qarashlarini ifodalash imkonini beradi;
2. **Muammoli mashqlar** – real hayotiy vaziyatlar asosida yechim topish orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi;
3. **Guruh muhokamalari** – talabalar biror masala bo'yicha bir-birining fikrini tinglab, bahslashadi va muro-saga keladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, interfaol mashg'ulotlarda qatnashgan talabalar o'z fikrini aniq ifodalash, muloqot madaniyati va akademik nutq madaniyatini sezilarli darajada rivojlantiradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Debat mashg'ulotlari nutqiy kompetensiya va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning yana bir samarali vositasidir. Bu yondashuv talabalarni mavzuni tahlil qilish, qarshi fikrlarni aniqlash va o'z pozitsiyasini dalillar bilan himoya qilishga o'rgatadi.

Masalan, iqtisodiyot fakulteti talabalari "Mahalliy byudjetni rejalashtirishning samaradorligi" mavzusida debat o'tkazadi. Talabalar ikki guruhga bo'linib, bir guruh jarayon samaradorligini himoya qilsa, ikkinchi guruh uning kamchiliklarini tahlil qiladi. Har bir talaba:

1. Qarshi argumentlarni aniqlaydi va ularni tanqidiy tahlil qiladi,
2. O'z nuqtai nazarini dalillar bilan asoslaydi,
3. Muammoli vaziyatni hal qilish bo'yicha konkret takliflar ishlab chiqadi.

Debatning afzalligi shundaki, talaba nafaqat nutqiy kompetensiyasini, balki mantiqiy fikrlash, qaror qabul qilish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, talabalarning o'z fikrini jamoa oldida ifodalash tajribasi ularning ijtimoiy ishonchini oshiradi.

Debat va muammoli vaziyatlar asosida o'tkaziladigan mashg'ulotlarda quyidagi metodlar qo'llaniladi:

1. **Struktural debatlar** – talabalar argument, qarshi argument va xulosa chiqarish bosqichlarini amalda bajaradi;
2. **Case study (holat tahlili)** – real hayotiy muammolarni tahlil qilish va yechim taklif qilish orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi;
3. **Simulyatsiyalar** – talabalar ijtimoiy yoki iqtisodiy vaziyatlarni o'rganib, qaror chiqaradi va natijalarni himoya qiladi.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, debat va muammoli vaziyatlar nutqiy kompetensiya va tanqidiy fikrlashni uyg'un rivojlantirishga, talabalarning akademik va kasbiy ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, bu metodlar talabalarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi va o'z qarashlarini asoslashga o'rgatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, nutqiy kompetensiya va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda kommunikativ yondashuv eng samarali pedagogik strategiyalardan biri hisoblanadi. Interfaol va guruhli mashg'ulotlar talabalarni dars jarayonida faol ishtirok etishga, o'z fikrini aniq va lo'nda ifodalashga, shuningdek, guruh a'zolarining fikrlarini tinglab konstruktiv javob berishga o'rgatadi. Shu bilan birga, bu jarayon talabalarda tanqidiy va mantiqiy fikrlash, analitik ko'nikmalar va akademik nutq madaniyatini rivojlantiradi.

Debat va muammoli vaziyatlar esa nutqiy kompetensiyani mustahkamlash bilan birga qaror qabul qilish va masalalarni tahlil qilish qobiliyatini oshiradi. Talabalar mavzuni baholash, qarshi argumentlarni aniqlash va dalillarga asoslanib o'z pozitsiyasini himoya qilish orqali mustaqil va ijodiy fikrlashni o'rganadilar.

Shuningdek, hayotiy masalalar, amaliy topshiriqlar, raqamli va vizual texnologiyalarni qo'llash talabalarning nutqiy va tanqidiy ko'nikmalarini yanada samarali shakllantiradi. Individual va differensial yondashuvni qo'llash orqali talabalar o'z imkoniyatlariga mos mashg'ulotlarda ishtirok etib, muvaffaqiyatga erishadilar. Xulosa qilib aytganda, kommunikativ yondashuv asosida nutqiy kompetensiyani shakllantirish metodikasi universitetlarda talabalar akademik, ijtimoiy va kasbiy malakasini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu metodikani tizimli ravishda amaliyotga joriy etish ta'lim jarayonini sifatli, innovatsion va natijaviy qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Richards, J.C., & Rodgers, T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.
2. Paul, R., & Elder, L. Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Learning and Your Life. Pearson, 2014.
3. Shavkatovna, T. M. (2021, June). The image of a beast in the work of my mother. In Archive of Conferences (pp. 22-24).
4. Shavkatovna, T. M. (2024, June). Nutq madaniyatini shakllantirishda pedagogik qarashlar. In International conference on interdisciplinary science (Vol. 1, No. 6, pp. 3-7).
5. Shavkatovna, T. M., & Ruhshona, K. (2024, May). Pedagog-psixologlarning nutq madaniyatini rivojlantirish. In International conference on modern development of pedagogy and linguistics (Vol. 1, No. 5, pp. 17-22).
6. Shavkatovna, T. M. (2023). Bo'lajak pedagog va psixobo'lajak pedagog va psixologlarda nutq madaniyatini rivojlantirishda kommunikativ sifatlarning o'rni loglarda nutq madaniyatini rivojlantirishda kommunikativ sifatlarning o'rni. International journal of recently scientific researcher's theory, 1(3), 6-8.
7. Li, T., MN, A., & Shavkatovna, T. M. (2025). Nutq buzilishlarining kompleks korreksiyasi: logoped va ota-onaning hamkorligi. Ta'lim, tarbiya va innovatsiyalar jurnali, 1(6), 66-69.
8. Shavkatovna, T. M. (2024). Zamonaviy yondashuvlar asosida bo'lajak o'qituvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirish metodikasi. Tanqidiy nazar, tahliliy tafakkur va innovatsion g'oyalar, 1(3), 28-31.
9. Shavkatovna, T. M. (2024). Innovatsion yondashuvlar asosida bo'lajak o'qituvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirish. Modern problems in education and their scientific solutions, 1(3), 337-340.
10. Beknazarovna, Q. O., & Shavkatovna, T. M. (2024). Talabalarning nutqiy faoliyatini rivojlantirishda nutq madaniyatining o'zaro bog'liq xususiyatlari mazmuni. Science and innovation, 3(Special Issue 18), 952-954.
11. Shavkatovna, T. M. (2025). Zamonaviy yondashuvlar asosida bo'lajak o'qituvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirish. Tanqidiy nazar, tahliliy tafakkur va innovatsion g'oyalar, 2(2), 57-59.
12. Shavkatovna, T. M. (2025). O'zbek tili va uning tillar tizimidagi o'rni. Bilgi çeşmesi, 1(6), 30-33.
13. Умаров, К. (2020). Роль наследия великого Алишера Навои в мировой цивилизации. Oriental Art and Culture, (III), 121-126.

14. Умаров, К. Ж. (2022). Ўзбек тилида модал феълларнинг хосланиши. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(10), 33-36.
15. Умаров, К. Мустақиллик йилларида ўзбек тили лексикасининг бойиш манбалари ва уларнинг қиёсий лексикографик таҳлили. *Ilmiy xabarnoma. Nauchnyy vestnik Учредители: Андижанский государственный университет им. ЗМ Бабура*, (3), 77-81.
16. Abduraxmonova, R. N. (2025). Nemis tilidagi diniy matnlarning o'zbek tiliga qilingan tarjima namunalar asosida deiktik birliklarning lingvopragmatik tahlili. *Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук Actual Problems of Humanities and Social Sciences.*, 5(11), 177-182.
17. Kosimovna, A. R. UDK: 81.39 Paradigmatic properties of deictic units in the text.
18. Kosimovna, A. R. N. (2025, November). Sociodeixis and textual deixis in german religious texts. In conference of modern science & pedagogy (Vol. 1, No. 7, pp. 842-845).

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.